

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3064/2025. (III. 7.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kecskeméti Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjának 23.F.1507/2023/8. számú végzése, valamint a Kecskeméti Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bpkf.208/2024/2. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.

2. Az Alkotmánybíróság a veszélyhelyzet ideje alatt egyes büntetés-végrehajtási szabályok eltérő alkalmazásáról szóló 6/2023. (II. 21.) BM rendelet 3. § (1) bekezdésének az (aki) „ről a büntetés-végrehajtási intézet (a továbbiakban: bv. intézet) orvosa (a továbbiakban: bv. orvos) – szükség esetén szakorvos bevonásával – megállapította, hogy” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Bieber Ivóna ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (továbbiakban Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] 1.1. Az indítványozó által kifogásolt határozat és jogszabályi szövegrész a következő.
- [3] A Kecskeméti Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 2024. január 30-án meghozott és – a Kecskeméti Törvényszék mint másodfokú bíróság helybenhagyó határozata folytán – 2024. február 22-én jogerős végzésével elutasította az indítványozó otthonápolási őrizet elrendelésére irányuló kérelmét.
- [4] Az indítványozó álláspontja szerint a veszélyhelyzet ideje alatt egyes büntetés-végrehajtási szabályok eltérő alkalmazásáról szóló 6/2023. (II. 21.) BM rendelet (a továbbiakban: BM rendelet) 3. § (1) bekezdésének az (aki) „ről a büntetés-végrehajtási intézet (a továbbiakban: bv. intézet) orvosa (a továbbiakban: bv. orvos) – szükség esetén szakorvos bevonásával – megállapította, hogy” szövegrésze alaptörvény-ellenes.
- [5] 1.2. Az alkotmányjogi panaszban kifogásolt ügy lényege a következő.
- [6] A Komárom-Esztergom Megyei Bíróság a 2008. február 14-én kihirdetett és – a Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság helybenhagyó végzése folytán – 2009. szeptember 29-én jogerős 5.B.73/2007/29. számú ítéletével az indítványozót emberölés bűntettének kísérlete, folytatólagosan elkövetett erőszakos közönség bűntette személyi szabadság megsértésének bűntette, kifosztás bűntette és más bűncselekmények miatt, halmazati büntetésül 18 évi fegyházbüntetésre és a közügyektől 10 évi eltiltásra ítélte.
- [7] A szabadságvesztését töltő indítványozó védője 2023. október 27-én keltezett kérelmében indítványozta az otthonápolási őrizet elrendelését, melyhez a súlyos betegséggel diagnosztizált indítványozó is csatlakozott.
- [8] Az Állampisztai Országos Büntetés-Végrehajtási Intézet nem támogatta az otthonápolási őrizet elrendelését figyelemmel a bv. orvos által kiállított véleményre, amely szerint az indítványozó képes alapvető szükségleteinek önálló kielégítésére, nem szorul a mindennapi életvitelében folyamatos segítségre, ápolásra, ennél fogva az otthonápolási őrizetbe helyezés feltételei nem állnak fenn.

- [9] A Kecskeméti Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 2024. január 30-án meghozott 23.F.1507/2023/8. számú végzésével elutasította az indítványozó otthonápolási őrizet iránti kérelmét, mert a végzés indokai szerint – a bv. orvos véleménye alapján – a BM rendelet 3. § (1) bekezdésében foglalt feltétel hiányzik.
- [10] Az első fokon eljáró bíróság az indítványozó kérelmét a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 61/A. § (5) bekezdése alapján eljárva utasította el, figyelemmel a BM rendelet 3. § (5) bekezdés e) pontjára.
- [11] Az elsőfokú végzés ellen az indítványozó és védője jelentett be fellebbezést a végzés megváltoztatása, az otthonápolási őrizet elrendelése érdekében. A védő másodlagosan kérte az elsőfokú bíróság végzésének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását.
- [12] A védő fellebbezésében arra hivatkozott, hogy az első fokon eljáró büntetés-végrehajtási bíró eljárási szabályt sértett, amikor csak az iratok alapján, a Bv. tv. 61/A. § (5) bekezdése alkalmazásával hozta meg a döntését, ezzel megsértve az elítélt tisztességes eljáráshoz való jogát. Indítványozta továbbá az orvosi véleményt készítő bv. orvos eseti szakértőként történő kirendelését vagy megidőzését tanúként.
- [13] A Kecskeméti Törvényszék mint másodfokú bíróság 2024. február 22-én meghozott 2.Bpkf.208/2024/2. számú végzésével – a Bv. tv. 50. § (4) bekezdése alapján tanácsulésen eljárva – helybenhagyta az elsőfokú végzést a Bv. tv. 50. § (6) bekezdésében foglaltakra, valamint a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 579. § (2) és (3) bekezdésére és a 605. § (1) bekezdésére figyelemmel.
- [14] A másodfokú bíróság indokai szerint az elsőfokú bíróság törvényesen járt el, amikor a határozatát iratok – közte a bv. orvos véleménye, illetve egyéb egészségügyi dokumentumok – alapján hozta meg a BM rendelet 3. § (5) bekezdés e) pontja alapján. A másodfokú végzés szerint az első fokon eljáró bíróság a rendelkezésre álló iratok alapján helytállóan állapította meg, hogy az indítványozó esetében az otthonápolási őrizet elrendelésének feltételei hiányoznak, az elítélt az alapvető szükségleteinek kielégítésére önállóan képes, mindennapi életvitelében folyamatos segítségre, ápolásra nem szorul. (vö.: másodfokú végzés, Indokolás 2. oldal 1–3. bekezdés).
- [15] A másodfokú bíróság szerint ugyanakkor tévedett az elsőfokú bíróság, amikor azt állapította meg, hogy a BM rendelet 3. § (1) bekezdése utolsó fordulatában előírt feltétel – az indítványozó gondozását vállaló személy írásban tett nyilatkozata – kétségtelenül és teljes egészében fennáll (tekintettel az e személy által használt önkormányzati bérlakás kapcsán a bérbeadói hozzájárulás hiányára).
- [16] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-a alapján a Kecskeméti Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 23.F.1507/2023/8. számú végzése, valamint a Kecskeméti Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bpkf.208/2024/2. számú végzése, továbbá az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a BM rendelet 3. § (1) bekezdésének megjelölt szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése érdekében.
- [17] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a támadott jogszabályi rendelkezés megjelölt szövegrészeinek alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozással állította. Indokai a következők.
- [18] A jogszabályi rendelkezés indítvány által kifogásolt szövegrésze [(aki)„ről a büntetés-végrehajtási intézet (a továbbiakban: bv. intézet) orvosa (a továbbiakban: bv. orvos) – szükség esetén szakorvos bevonásával – megállapította, hogy”] az indítványozó szerint ellentétes a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal és azon belül a hatékony bírósági jogvédelemhez való joggal. Álláspontja szerint ugyanis, mivel kizárólag a bv. intézet orvosa foglalhat állást a fogvatartott önellátási képességéről, a bíróság pedig ezen véleményhez kötve van, így a bíróság elzárt a mérlegelés lehetőségétől.
- [19] Az indítványozó szerint – tekintettel az Alkotmánybíróság 7/2013. (III. 1.) AB határozatára, valamint a 8/2015. (IV. 17.) AB határozatára – nem felel meg a tisztességes eljárásból fakadó alkotmányos követelményeknek, ha formálisan ugyan a bíróság utasítja el az otthonápolási őrizet iránti kérelmet, de az elutasítás kizárólag a bv. orvos véleményén alapul(hat), a bíróság nem vizsgálhatja felül a bv. orvos véleményét.
- [20] Az indítványozó szerint a támadott rendelkezés megjelölt szövegrésze alaptörvény-ellenes. Az ugyanis kifejezetten kizárja a jogkérdésen túlmenő bírói felülvizsgálatot és nem hagy teret a bv. orvos mérlegelésével szembeni felülvizsgálatnak. Az indítványozó szerint különösen aggályos, hogy a bv. orvos véleménye nem egy eljárásjogi garanciákkal és jogosultságokkal körülbástyázott hatósági döntés, hanem egyetlen, bv. intézettel jogviszonyban álló szakember véleménye, amely nem kikezdhethetlen, objektív igazságot tartalmazó bizonyítási eszköz. Indokai szerint továbbá a bv. orvos úgy nyilatkozik véleményében az érintett alapvető szükségleteinek ellátására való önálló képességéről, hogy ezen kritériumoknak nincs jogszabályi definíciója.

- [21] Az indítványozó szerint a támadott rendelkezés megjelölt szövegrésze ellentétes – a Bv. tv. 50. § (6) bekezdése alapján megszorításokkal alkalmazandó – a Be. 167. § (1), (3) és (4) bekezdéseiben foglaltakkal, miszerint a büntetőeljárásban szabadon felhasználható a törvényben meghatározott minden bizonyítási eszköz, a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyító erejük, a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összeségükben szabadon értékeli.
- [22] 2.2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján támadott bírói végzések alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozással állította. Indokai a következők.
- [23] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a nyilvánossághoz és személyes részvételhez való jogának sérelmére, a bizonyítással összefüggő alapjogi jogsérelmeire, továbbá az indokolt döntéshez való jogának sérelmére hivatkozott.
- [24] Az indítványozó a személyes részvételhez való jogra hivatkozással kifogásolta, hogy az eljáró bíróságok a Bv. tv.-vel ellentétesen mellőzték az indítványozó személyes meghallgatását. Álláspontja szerint bár a BM rendelet 3. § (5) bekezdés e) pontja alapján a büntetés-végrehajtási bíró dönthet iratok alapján a Bv. tv. 61/A–61/D. §-ának alkalmazásával, ugyanakkor esetében a Bv. tv. szabályai ezt nem tették lehetővé.
- [25] Az indítványozó hivatkozta a Bv. tv. 61/A. § (4) bekezdését, miszerint a bíróság – az (5) bekezdésben meghatározott esetek kivételével – az elítélt vagy a védő által benyújtott kérelem tárgyában meghallgatást tart. A Bv. tv. 61/A. § (5) bekezdése szerint a bv. bíró a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül az iratok alapján akkor utasítja el, ha a reintegrációs őrizet elrendelését a Bv. tv. kizárja.
- [26] Indokai szerint a jogalkotó csupán olyan esetekben engedi meg az iratok alapján, az elítélt meghallgatása nélküli döntéshozatalt, amikor a Bv. tv. (és nem más törvény vagy alacsonyabb szintű jogszabály, így a BM rendelet) tiltja meg kifejezetten a korai szabadulást eredményező döntést. Az indítvány szerint a reintegrációs őrizet-re vonatkozóan például a Bv. tv. 187/C. § (1) bekezdése sorolja fel azon eseteket, amikor az elítélt nem helyezhető reintegrációs őrizetbe, a BM rendelet 3. § (5) bekezdés a) pontja pedig kifejezetten nevesíti azt az egy esetkört, amikor kizárt az otthonápolási őrizet.
- [27] Az indítványozó szerint a bíróság nem bővítheti a kizárt esetkörök listáját, ezért jogellenesen járt el akkor, amikor a fogvatartottat elzárta annak lehetőségtől, hogy tisztességes eljárás keretében, a részvételével (meghallgatást tartva) vizsgálják meg a kérelmét. A másodfokú bíróság pedig helybenhagyta az elsőfokú bíróság iratokból, meghallgatás mellőzésével hozott döntését anélkül, hogy az érdemi kérdést felülbírált volna.
- [28] Az indítványozó a bizonyítással összefüggő alapjogi jogsérelmekkel összefüggésben arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróságtól egyből az elutasító végzést kapta kézhez, így nem volt lehetősége előterjeszteni a bv. orvos szakértőként történő kirendelésére (vagy tanúkénti megidézésére) irányuló indítványát. Indokai szerint az orvosi vélemény vitatásától el volt zárva, a másodfokú bíróság viszont hiánypótlás keretében beszerezhetette volna az érintett bérlemény kapcsán hiányzó bérbeadói hozzájárulást.
- [29] Az indítványozó továbbá arra hivatkozással állította az indokolt döntéshez való jogának mint a tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványának sérelmét, hogy a másodfokon eljáró bíróság egyáltalán nem reagált a fellebbezésben előadott érvekre. Az eljáró bíróság indoklása így az ügy legfontosabb kérdésével kapcsolatban (dönthet-e a bíróság a bv. orvos ellenében) nemcsak hiányos, hanem egyenesen hiányzik. Indokai szerint a másodfokú végzés ugyanígy nem tartalmaz indoklást (és döntést sem) az indítványozó által előterjesztett bizonyítási indítványokkal kapcsolatban.

II.

- [30] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [31] 2. A Bv. tv. érintett rendelkezései:

„61/A. § (4) A reintegrációs őrizet elrendelése iránti előterjesztés tárgyában a büntetés-végrehajtási bíró az iratok alapján is meghozhatja a döntést; az elítélt vagy a védő által benyújtott kérelem tárgyában – az (5) bekezdésben meghatározott esetek kivételével – meghallgatást tart.

(5) A büntetés-végrehajtási bíró a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül az iratok alapján elutasítja, ha a reintegrációs őrizet elrendelését e törvény kizárja.”

[32] 3. A BM rendelet érintett rendelkezései:

„3. § (1) Az a krónikus betegségben szenvedő elítélt, akiről a büntetés-végrehajtási intézet (a továbbiakban: bv. intézet) orvosa (a továbbiakban: bv. orvos) – szükség esetén szakorvos bevonásával – megállapította, hogy az alapvető szükségleteinek kielégítésére nagyjából vagy teljes mértékben önállóan képtelen, mindennapi életvitelében folyamatos segítségre, ápolásra szorul, és egészségi állapotában meghatározható időn belül érdemi javulás nem várható, otthonápolási őrizetbe helyezhető, ha van olyan személy, aki írásban tett nyilatkozatban vállalja a gondozását.

[...]

(5) Az otthonápolási őrizetre a Bv. tv. 187/A–187/F. §-ának rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell, azzal, hogy

a) a Bv. tv. 187/A. § (1) bekezdése nem alkalmazható, de az otthonápolási őrizet elrendelése kizárt, ha az elítélt erőszakos többszörös visszaeső vagy életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélték,

[...]

e) az otthonápolási őrizet elrendeléséről, megszűnéséről, illetve a feltételes szabadságra bocsátásról a büntetés-végrehajtási bírő a bv. intézet előterjesztésére a Bv. tv. 61/A–61/D. §-ának alkalmazásával iratok alapján is dönthet, azzal, hogy bírósági titkár nem járhat el, az egészségügyi feltételek fennállását vagy azok megszűnését a bv. orvos véleménye, illetve egyéb egészségügyi dokumentumok alapján állapítja meg,”

III.

[33] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az indítvány érdemi vizsgálatát megelőzően lefolytatta az indítvány befogadására irányuló eljárást. Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése szerint az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozattervezetet terjeszthet a testület elé. Jelen ügyben az Alkotmánybíróság a hivatkozott rendelkezés alkalmazásával járt el.

[34] 1.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül nyújtotta be.

[35] Az indítványozó számára további jogorvoslati lehetőség nem áll rendelkezésre, érintettsége – az otthonápolási őrizet kérelmezőjeként – fennáll a támadott végzésekkel összefüggésben, a jogi képviselő meghatalmazását csatolta.

[36] 1.2. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott kérelem feltételeinek megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz. Megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, a sérelmezett bírói döntéseket és jogszabályi rendelkezést, indokolja azok Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítésüket.

[37] 1.3. Az Alkotmánybíróság a 3301/2022. (VI. 24.) AB végzésében megállapította, hogy a reintegrációs őrizet elrendelését elutasító bírói döntés az ügy érdemében hozott döntés (Indokolás [11]). A BM rendelet 3. § (5) bekezdésére figyelemmel az otthonápolási őrizet elrendelésére a reintegrációs őrizet szabályait kell megfelelően alkalmazni. Következésképpen – a büntetés-végrehajtási bírő által hozott döntésekkel összefüggő alkotmánybírói gyakorlatra is tekintettel {vö. 3204/2024. (V. 31.) AB végzés, Indokolás [15]} – az otthonápolási őrizet elrendelését elutasító döntéssel szemben helye van alkotmányjogi panasz benyújtásának.

[38] A támadott végzésekből kitűnően a bíróságok eljárásuk során hivatkozták és alkalmazták a BM rendelet 3. § (1) bekezdésének kifogásolt szövegrészét. {elsőfokú végzés, Indokolás [4] és [7]; másodfokú végzés, Indokolás 2. oldal 2–5. bekezdés}

[39] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-a szerinti tartalmi feltételeket kimeríti-e.

[40] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.

[41] 2.1. Az Alkotmánybíróság az otthonápolási őrizet kapcsán előjáróban rögzíti, hogy a veszélyhelyzet ideje alatt egyes büntetés-végrehajtást érintő rendelkezések eltérő alkalmazásáról szóló 3/2023. (I. 12.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. §-a alapján az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve huma-

nitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása és kezelése érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 424/2022. (X. 28.) Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet ideje alatt a Bv. tv. rendelkezéseit a Korm. rendeletben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

- [42] Az otthonápolási őrizetre mint a „Bv. tv.-t kiegészítő” szabályozásra a Korm. rendelet rendelkezései alapján, veszélyhelyzeti intézkedésként van lehetőség. (vö.: Korm. rendelet 12. § (1) bekezdés a) pont).
- [43] A Korm. rendelet továbbá felhatalmazást adott a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter számára, hogy rendeletben állapítsa meg a krónikus betegségben szenvedő szabadságvesztésre ítélt otthonápolási őrizetének különös szabályait. (vö.: Korm. rendelet 15. § (1) bekezdés a) pont).
- [44] 2.2. Az indítványozónak az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasza az Abtv. 29. §-a szerinti tartalmi feltételeknek a következők alapján nem felelt meg.
- [45] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állítva kifogásolta a BM rendelet 3. § (1) bekezdésének megjelölt (aki) „ről a büntetés-végrehajtási intézet (a továbbiakban: bv. intézet) orvosa (a továbbiakban: bv. orvos) – szükség esetén szakorvos bevonásával – megállapította, hogy” szövegrészét. E szerint ugyanis az otthonápolási őrizet elutasítása kizárólag a bv. orvos – garanciális rendelkezéseket nélkülöző – véleményén alapul(hat), amelyet a bíróság nem vizsgálhat felül, miáltal a bíróság döntése valójában formális. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megjegyzi a következőket.
- [46] A büntetés-végrehajtási bíró eljárására irányadó jogszabályokra tekintettel az indítványozónak az a felvetése, miszerint a jogszabályi rendelkezés megjelölt szövegrésze kényszerítő erővel hat a bíró döntésére, nem helyénvaló.
- [47] E felvetés szerint a bíróságnak nincs lehetősége az előtte lévő adat, ténybeliségre vonatkozó bizonyíték hitelt érdemlőségét mérlegelni, és döntését saját meggyőződése szerint meghozni. Kétségtelen, hogy a bíróságnak a rendelkezésre álló bizonyítási eszközből származó bizonyíték hitelt érdemlőségét mérlegeli, és ez alapján teszi megítélése, jogkövetkeztetése ténybeli alapjává [vö.: Be. 167. § (4) bekezdés, Bv.tv. 50. § (6) bekezdés]. Ebbéli mérlegelése nem állhat szemben természeti, fizikai törvénnyel, és nem vezethet az észszerűség, okszerűség, a tudomány törvényeinek megsértéséhez. Ugyanakkor ezen túlmenően a hitelt érdemlőségről való mérlegelése sem tehető kétséges, az ugyanis nem más, mint egyazon ténybeli alapon eltérő mérlegelés, azaz felülmérlegelés.
- [48] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az otthonápolási őrizet elrendelésére a Bv. tv. 187/A–187/F. §-ának (reintegrációs őrizet) rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni a BM rendelet 3. § (5) bekezdése alapján, a bekezdés a)–l) pontjaiban meghatározottak figyelembevételével, továbbá ennek okán értelemszerűen irányadóak a Bv. tv. reintegrációs őrizet kapcsán alkalmazandó eljárási szabályai.
- [49] A Bv. tv. reintegrációs őrizetre irányadó és az otthonápolási őrizetre vonatkozóan megfelelően alkalmazandó rendelkezései alapján az elítélt kérelme esetén (is) a bv. intézet tesz előterjesztést a büntetés-végrehajtási bírónak (vö.: Bv. tv. 187/A. § (2) bekezdés). A Bv. tv. 61/A. §-hoz fűzött indokolás szerint a reintegrációs őrizet elrendelésére, illetve annak későbbi, esetleges megszüntetésére a törvény a büntetés-végrehajtási bírót hatalmazza fel, míg a reintegrációs őrizet elrendelését megalapozó adatok beszerzése és az indítvány előterjesztése a bv. intézet feladatát képezi.
- [50] A BM rendelet – az iratok alapján történő bírói döntést, a Bv. tv. 61/A–61/D. §-ának alkalmazásával lehetővé tevő – 3. § (5) bekezdés e) pontja szerint az egészségügyi feltételek fennállását a büntetés-végrehajtási bíró állapítja meg (és nem a bv. orvos). Ezen feltételek iratok alapján történő megállapítása során a bv. orvos véleménye pedig nem kizárólagosan veendő figyelembe, lévén azt „a bv. orvos véleménye, illetve egyéb egészségügyi dokumentumok alapján” állapítja meg a büntetés-végrehajtási bíró.
- [51] A Bv. tv. 50. §-a rögzíti a büntetés-végrehajtási bíró eljárásának általános szabályait. A büntetés-végrehajtási bíró eljárására főszabály szerint a büntetőeljárás szabályait kell alkalmazni [vö. Bv. tv. 50. § (6) bekezdés]. Ennek megfelelően pedig a büntetés-végrehajtási bíró a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg. [vö. indítványozó által is hivatkozott Be. 167. § (4) bekezdés] A büntetés-végrehajtási bíró bizonyítás felvétele esetén tárgyalást tarthat, szükség esetén szakértői vizsgálatot rendelhet el (Bv. tv. 50. § (1) bekezdés b) és k) pontok).
- [52] E körben utal arra az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó fellebbezésében maga is kérte a bv. orvos eseti szakértőként történő kirendelését vagy megidézését tanúként. Nincs jogszabályi akadálya annak, hogy a büntetés-végrehajtási bíró az elítélt és a védője által becsatolt iratokra és előadottakra figyelemmel rendeljen ki orvosszakértőt. [vö. IV/2308/2024. sz. AB ügy]

- [53] Következésképpen a BM rendelet által – a büntetés-végrehajtási bíró eljárását megelőzően – kötelezően elkészítendő, az elítélt vizsgálatán, valamint a rendelkezésre álló egészségügyi dokumentumokon alapuló bv. orvosi vélemény, bár figyelembe veendő a bíróság részéről, ám nem hat kényszerítő erővel a bíró döntésére.
- [54] Ekként az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti indítványeleme bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetett fel, így az indítványt – az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadási feltételek hiányában – az Alkotmánybíróság visszautasította.
- [55] 2.3. Az indítványozónak az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-a szerinti tartalmi feltételeknek megfelelt.
- [56] Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [57] Az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben olyan eljárási jogosultságok és garanciák (nyilvánossághoz és személyes részvételhez való jog, a bizonyítás, továbbá az indokolt döntéshez való jog) sérelmére hivatkozik, melyek kihatnak a támadott bírói döntések alkotmányosságára, ekként felvetik a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság érdemben vizsgálta az alkotmányjogi panaszban foglaltakat.

IV.

- [58] Az indítvány a következők szerint megalapozott.
- [59] 1. Az Alaptörvény 28. cikke alapján a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik, vagyis az Alaptörvénynek ez a rendelkezése a bíróságok számára alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék [vö. 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; 28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]].
- [60] Az indítványozó kifogásait érintően az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte folyamatban lévő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes [3259/2022. (VI. 3.) AB határozat, Indokolás [32]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [61] Vagyis az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz kizárólag akkor ad helyt, ha a bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás egyértelmű következménye valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelme.
- [62] Jelen eljárásban az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy az első- és másodfokú bíróságok eljárása és döntése következtében az indítványozót érintően megvalósult-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme.
- [63] A tisztességes bírósági eljárás követelménye az eljárási jogi garanciák érvényesülését foglalja magában, olyan minőséget (bánásmódot, illetve bánásmód iránti elvárást) jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog önmagában olyan abszolút – feltétlen érvényű – jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye. [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266.; 3003/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [28]].
- [64] Mérlegelés alatt értendő az, hogy társadalmi történések nyomán nyert, alapvetően a humanizmus vagy a méltányosság érzületéből fakadó, ekként lelkiismereti megfontolások az idők során törvényhozói és törvénykezői felelősségként már mint jogi felismerések, és ennél fogva elvárások (alkotmányos elvárások, jogi hivatkozási alapok) rögzülnek, rögzültek. Lényegében azon általános felfogástól, feltevéstől kisérv, hogy az állam általi későbbi felismerés, a korábbihoz képest az igazságosság záloga [9/2023. (VI. 20.) AB határozat, Indokolás [86]].
- [65] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes bírósági eljárás konkrét ismérveit. Így nevesíteni lehet azokat a követelményeket, részjogosítványokat, amelyek

- ezen alapjog alkotmányos tartalmát jelentik {vö. 3294/2021. (VII. 22) AB határozat, Indokolás [55]; 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]; 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [66] Ehhez képest az Alkotmánybíróság az egyes részjogosítványokból fakadó garanciákat mindig az adott eljárás keretein belül vizsgálja. Az Alkotmánybíróság jellemzően az adott eljárás egészének a figyelembevételével értékeli, hogy az eljárás tisztességes volt-e. Az alkotmányossági vizsgálat során ugyanakkor nem lehet eltekinteni attól sem, hogy a tisztességes bírósági eljárásból fakadó követelmények nem ugyanazokat a garanciákat jelentik az egyes bírósági szakaszok esetében. Az Alkotmánybíróság ezért a tisztességes bírósági eljárásból fakadó követelményeket mindig az adott eljárás sajátosságaihoz igazodóan értékeli {vö. 21/2020. (VIII. 4.) AB határozat, Indokolás [58]}.
- [67] A tisztességes eljárás iránti elvárás lényege, hogy a jogi szabályozás ne ígérjen, ne kínáljon talmi, nem valóságos igényérvényesítési lehetőséget, a jogalkalmazás részéről pedig az érintettet ne érje (a döntési jogkör diszkrecionalitásával nem igazolható) meglepetés {vö. 9/2023. (VI. 20.) AB határozat, Indokolás [98]}.
- [68] 2. Az Alkotmánybíróság az indítványban foglaltakat – a gyakorlatában kimunkált alkotmányos követelményeknek megfelelően – a következők szerint vizsgálta.
- [69] Vizsgálta az Alkotmánybíróság az indítványozó azon hivatkozását, miszerint az elsőfokú bíróság meghallgatását mellőzve iratok alapján döntött, míg a másodfokú bíróság – a fellebbezésben hivatkozott indítványozói állásponttal szemben – az elsőfokú bíróság jogértelmezését fogadta el. Mindennek következtében az indítványozó meghallgatására nem került sor, a bv. orvos véleményével összefüggésben észrevételt tenni nem tudott.
- [70] Eldöntendő kérdést mindezek alapján tehát az, hogy az eljáró bíróságok jogértelmezése eredményezhette-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét.
- [71] 2.1. Az ügyiratokból kitűnően a következők állapíthatók meg.
- [72] Az elsőfokú bíróság 2024. január 30-án meghozott 23.F.1507/2023/8. számú végzésével – a Bv. tv. 61/A. § (5) bekezdése alapján, figyelemmel a BM rendelet 3. § (5) bekezdés e) pontjára – iratok alapján eljárva, az indítványozó személyes meghallgatása nélkül utasította el az indítványozó otthonápolási őrizet iránti kérelmét. (vö.: elsőfokú végzés, Indokolás [7]). A bíróság az általa irányadónak tekintett jogszabályhelyek megjelölésén túl, külön nem indokolta a meghallgatás mellőzését, valamint az iratok alapján történő eljárását.
- [73] A másodfokú végzésből kitűnően az indítványozó védője fellebbezésében kifejezetten hivatkozott az elsőfokú bíróság eljárásával összefüggő, a Bv. tv. 61/A. § (5) bekezdésének alkalmazásából fakadó eljárási szabálysértésre. A másodfokú bíróság azonban nem értett egyet az indítványozó védőjének álláspontjával, indokolásában azzal szemben csupán idézte a BM rendelet 3. § (5) bekezdés e) pontját, ugyanakkor a Bv. tv. 61/A. § (5) bekezdés alkalmazhatóságának kérdéskörére nem tért ki érdemi indokolás keretében (vö.: másodfokú végzés, 1. oldal 6–9. bekezdései).
- [74] Következésképpen az indítványozó meghallgatására nem került sor a BM rendelet 3. § (5) bekezdés e) pontjára történő hivatkozással. A támadott végzésekből kitűnően a bíróságok értelmezésében a BM rendelet 3. § (5) bekezdés e) pontja lehetővé tette az iratok alapján döntést, a meghallgatás kötelezettsége nélkül.
- [75] 2.2. A büntetés-végrehajtási bíró eljárásának általános szabályairól a Bv. tv. 50–51. §-ai, míg a reintegrációs őrizet elrendelésére vonatkozó eljárás különleges szabályokról a Bv. tv. 61/A–D. §-ai rendelkeznek.
- [76] A Bv. tv. 50. § (1) bekezdés b) pontja alapján a büntetés-végrehajtási bíró a Bv. tv.-ben meghatározott esetekben iratok alapján hozhatja meg a döntést, egyéb esetekben, vagy ha azt szükségesnek tartja, az elítéltet meghallgatja, bizonyítás felvétele esetén tárgyalást tart.
- [77] Ehhez képest a Bv. tv. 61/A. § (4) bekezdése szerint a reintegrációs őrizet elrendelése iránti előterjesztés tárgyában a büntetés-végrehajtási bíró az iratok alapján is meghozhatja a döntést; az elítélt vagy a védő által benyújtott kérelem tárgyában – az (5) bekezdésben meghatározott esetek kivételével – meghallgatást tart.
- [78] A Bv. tv. 61/A. § (5) bekezdése szerint pedig a büntetés-végrehajtási bíró a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül az iratok alapján elutasítja, ha a reintegrációs őrizet elrendelését a Bv. tv. kizárja. A Bv. tv. 61/D. § alapján a reintegrációs kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasításakor eljárhat bírósági titkár.
- [79] A Bv. tv. a reintegrációs őrizet elrendelésére vonatkozóan tehát külön előírást tartalmaz az elítélt vagy a védő kérelmére induló eljárásra, ilyen esetekben pedig főszabály szerint kötelező a meghallgatás tartása. Kivételt jelent ez alól, ha az őrizet elrendelését a Bv. tv. kizárja és emiatt a kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasításának van helye.
- [80] A BM rendelet 3. § (5) bekezdés e) pontja szerint az otthonápolási őrizet elrendeléséről, megszűnéséről, illetve a feltételes szabadságra bocsátásról a büntetés-végrehajtási bíró a bv. intézet előterjesztésére a Bv. tv.

- 61/A–61/D. §-ának alkalmazásával iratok alapján is dönthet, azzal, hogy bírósági titkár nem járhat el, az egészségügyi feltételek fennállását vagy azok megszűnését a bv. orvos véleménye, illetve egyéb egészségügyi dokumentumok alapján állapítja meg.
- [81] Jelen ügyben az elsőfokú bíróság a BM rendelet 3. § (5) bekezdés e) pontjára, valamint a Bv. tv. 61/A. § (5) bekezdésére hivatkozással járt el iratok alapján, a másodfokú bíróság pedig ebben a körben egyetértett az elsőfokú végzés szerinti jogértelmezésével. Következésképpen az eljáró bíróságok egyezően jutottak arra az értelmezésre, hogy az egészségügyi feltételek hiánya mint a Bv. tv. 61/A. § (5) bekezdés szerinti kizárt esetkör megalapozza az iratok alapján történő döntést.
- [82] Az indítványozó szerint ugyanakkor a Bv. tv. 61/A. § (5) bekezdésének alkalmazásakor kizárólag törvényben meghatározott kizárt esetköröket lehet figyelembe venni az otthonápolási őrizet vonatkozásában, az indítvány szerint ilyennek tekinthető például a Bv. tv. 187/C. §-a.
- [83] Ehhez képest ugyanakkor a Korm. rendelet alapján az otthonápolási őrizet olyan a Bv. tv.-t kiegészítő veszélyhelyzeti intézkedés, amelynek különös szabályairól a Korm. rendelet szerinti felhatalmazás alapján a BM rendelet rendelkezik (a Bv. tv. reintegrációs őrizetre vonatkozó joganyag alkalmazását, a meghatározott eltérésekkel előíranyozva).
- [84] Az eljáró bíróság jogi álláspontja kapcsán megemlítendő, hogy míg a Bv. tv. 187/B. § (5) bekezdésében a jogalkotó „kizáró okként” a 187/C. § (1) bekezdésben foglaltakra utalt, addig a Kúria joggyakorlat-elemző csoportjának a 2018. március 7-i, a reintegrációs őrizetre vonatkozó összefoglaló véleménye szerint a Bv. tv. 61/A. § (5) bekezdése szerinti „kizárja” kitételen az elrendelési feltételek [Bv. tv. 187/A. § (1) bekezdés] hiánya és az elrendelés akadályai (Bv. tv. 187/C. §) egyaránt értendőek. (vö. Összefoglaló vélemény 60. oldal, 1–2. bekezdés).
- [85] Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán viszont utal a BM rendelet 3. § (5) bekezdés a) pontjára, amely szerint a Bv. tv. 187/A. § (1) bekezdése nem alkalmazható, s az otthonápolási őrizet elrendelése esetében – kifejezett szabályozás szerint – a „kizárt” körbe az tartozik, ha az elítélt erőszakos többszörös visszaeső vagy életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélték. Hasonlóan a BM rendelet 3. § (5) bekezdés c)–d) pontjai rendelkeznek arról, hogy a Bv. tv. 187/C. § (1) bekezdésének a) és d) pontjai nem, míg az e) pontja feltételhez kötötten nem alkalmazhatóak.
- [86] Másképpen szólva a BM rendelet 3. § (5) bekezdés e) pontja kifejezetten alkalmazni rendeli a – főszabály szerint – kötelező meghallgatást előíró Bv. tv. 61/A. § (4) bekezdését, az (5) bekezdéshez képest pedig kifejezett eltérést nem enged, míg a BM rendelet a Bv. tv. kizártság szempontjából releváns rendelkezéseinek (eltérő) alkalmazásával kifejezetten számot vet.
- [87] Megjegyzendő továbbá, hogy a BM rendelet 3. § (5) bekezdés e) pontja szerinti két eltérés pedig részint a bírósági titkár eljárásának lehetőségét zárja ki, részint az iratok alapján történő döntés esetére – azaz amikor arra már a Bv. tv. alkalmazása alapján van lehetőség – határozza meg a döntés alapjául szolgáló iratok körét.
- [88] 2.3. Következésképpen az otthonápolási őrizet vonatkozásában, a kérelem alapján induló eljárásokban a meghallgatás főszabály szerint kötelező, a Bv. tv. 61/A. § (5) alkalmazására pedig kizárólag akkor van lehetőség, ha az elítélt erőszakos többszörös visszaeső vagy életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélték [BM rendelet 3. § (5) bekezdés a) pont], továbbá ha a Bv. tv. 187/C. § (1) bekezdésében foglaltak fennállnak [a BM rendelet 3. § (5) bekezdés c)–d) pontjainak figyelembevételével].
- [89] Ennélfogva nincs jogszabályi lehetőség – a támadott bírósági végzések indokolásából kitűnő jogértelmezés szerinti – az elrendelési feltételek hiányán alapuló, iratok alapján történő elutasításra.
- [90] 2.4. Az Alkotmánybíróság szerint az indítványozót érintően a bíróságok jogértelmezése kellő alapot biztosít a tisztességes eljáráshoz való jog korlátozásának megállapítására és a támadott bírósági határozatok megsemmisítésére.
- [91] A jogszabályok és annak ismerete kiszámíthatóságot jelent, az érintett számíthat arra, hogy megtörténik vele az, amit a jog ígér. Jelen esetben ugyanakkor a bíróságok jogszabályi alap nélkül, a jogszabály által (kérelem esetére) kötelezően előírt meghallgatás nélkül, iratok alapján döntöttek és ezáltal az indítványozónak nem biztosították annak lehetőségét, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog egyéb részjogosítványait a meghallgatáson gyakorolja.
- [92] Az indítványozó ennek következtében a bv. orvos véleményében foglaltakra észrevételt tenni nem tudott, a kérelmében foglaltakat személyesen nem adhatta elő, így a kérelemre indult eljárás során nem kerülhetett sor közvetlenül annak bíróság általi tisztázására sem, hogy az indítványozó alapvető szükségleteinek önálló kielégítésére mennyiben képtelen, mindennapi életvitelében milyen mértékben szorul folyamatos segítségre és ápolásra.

- [93] Mindezen szempontok alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó kötelező meghallgatását a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére vezető módon mellőzték.
- [94] 3. Ekként az Alkotmánybíróság megállapította az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján a Kecskeméti Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjának 23.F.1507/2023/8. számú végzését, valamint a Kecskeméti Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bpkf.208/2024/2. számú végzését a rendelkező részben foglaltak szerint megsemmisítette. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az ügyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét megállapította – állandó gyakorlatának megfelelően –, az indítvány további hivatkozásait már nem kellett vizsgálni.
- [95] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panaszt az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel visszautasította.

Budapest, 2025. február 4.

*Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Márki Zoltán s. k.,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró*

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [96] A határozat rendelkező részével egyetértek, a bírósági döntések megsemmisítését támogattam. Úgy vélem ugyanakkor, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog egyes részjogosítványait érintő korlátozás alkotmányossági vizsgálata további kifejtésre, így a határozat indokolása e tekintetben kiegészítésre szorult volna. Részletes indokaim az alábbiak.
- [97] Ahogyan arra a határozat is utal, a büntető igazságszolgáltatás alkotmányos garanciarendszerét az Alaptörvény XXVIII. cikke rögzíti. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének értelmezésével nevesíthetők a tisztességes eljáráshoz való jog tartalmát kitöltő ún. részjogosítványok. Ezek különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás tisztességesége, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű időn belüli elbírálás. A szabály *de facto* nem rögzíti, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége. {8/2015. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [63]}. Ezek köréből az indítványozó több részjogosítvány megsértésére is hivatkozott. Ezen sérelmek vizsgálata körében az Alkotmánybíróság az alábbi gyakorlatot követi.
- [98] A tisztességes eljáráshoz való jog egyes részjogosítványainak az érvényesülését, valamint azok Alaptörvénnyel való összhangját az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített általános alapjogvédelmi teszt alkalmazásával vizsgálja {3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [61]}. Ez a megközelítés összhangban áll az Alkotmánybíróság következetes – régóta töretlen – gyakorlatával. Emellett a főszabályként alkalmazandó alkotmányossági mérce mellett azonban a tisztességes bírósági eljárás egyes részjogosítványai esetében további kritériumok határozhatók meg, amelyek egyrészt ezt az általános mércét az illető jog tartalmához igazítva konkretizálják, másrészt, amelyek konkrét voltakban sokkal inkább állandó és saját tartalmi ismérvekkel határozzák meg az adott alapjog lényeges tartalmát a viszonyítással dolgozó általános szabály helyett [lásd: 6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 98.; 3003/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [29]}. Ezekben az esetekben tehát a tisztességes eljárásból fakadó egyes követelmények (részjogosítványok) keretén belül alakítandó ki olyan ismérvszisztem, amely annak tartalmát adja. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy saját dogmatikája van annak, mi számít „bíróságnak” {3116/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [11]}, mikor „törvényes” {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]}, „független” és „pártatlan” {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [58]} az eljáró testület. Ugyanígy saját dogmatikája van annak is, hogy a felülvizsgálati eljárási szakban a tárgyalás elmaradása mikor vonja maga után a nyilvános tárgyaláshoz való jog, és ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét {3027/2018. (II. 6.) AB hatá-

rozat]. Az ilyen „saját dogmatikával” rendelkező részjogosítványok szintén abszolút jellegűek abban az értelemben, hogy megsértésük lényegében – mivel maguk is mérlegelés eredményei – automatikusan alaptörvény-ellenesség megállapítására vezet {3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [50]}. Ezekben az esetekben tehát az alkotmányossági vizsgálat nem az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésén alapul, hanem az érintett részjogosítvány önálló ismérrendszeréhez igazodik, figyelemmel arra is, hogy az adott részjogosítvány sérelme melyik eljárási szakban merül fel {összefoglalóan lásd: 3251/2019. (X. 30.) AB határozat, Indokolás [50]–[53]; 21/2020. (VIII. 4.) AB határozat, Indokolás [59]–[61]}.

- [99] A tisztességes eljáráshoz való jog – konkrét ügyben nevesített – részjogosítványainak sérelmét az Alkotmánybíróságnak jelen ügyben is a fentiek szerinti következetes gyakorlatával összhangban kellett volna elvégeznie.
- [100] Úgy vélem továbbá, hogy a határozatban figyelemmel kellett volna lennie azon alkotmányos összefüggésekre is, amelyeket a terhelt távollétében folytatott büntetőeljárásokkal összefüggésben – különösen a terhelt személyes joggyakorlását érintően – tárt fel az Alkotmánybíróság elsőként a 14/2004. (V. 7.) AB határozat, majd a 22/2014. (VII. 15.) AB határozat és a 21/2020. (VIII. 4.) AB határozat indoklásában. Ezekre is figyelemmel lett volna teljes körűen értékelhető az alapjogi korlátozás, amely abból fakadt, hogy az otthonápolási őrizet vonatkozásában folyt eljárásban az indítványozónak nem biztosították a lehetőséget a személyes meghallgatáshoz.

Budapest, 2025. február 4.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2168/2024.

